

Het sprookje van de wolf

Koos Meijer, fractievoorzitter CDA Nunspeet

In 1815 publiceerden de gebroeders Grimm het wereldberoemde sprookje van de wolf en de zeven geitjes. Het verhaal gaat dat de slimme wolf in staat was zes geitjes op te vreten, maar uiteindelijk door zijn vraatzucht niet oplette en door de moedergeit letterlijk met stenen werd beetgenomen met als resultaat dat de wolf verdronk en de zeven geitjes nog lang en gelukkig leefden. Een echt sprookje dus.

De wolf wordt ook op veel manieren bezongen, maar dan vaak in een heel andere context. Het lied 'Dodenrit' van Drs. P brengt de wolven als vraatzuchtige en onverzadigbare dieren in beeld met een tragische afloop voor alle reizigers. Toch is ook dat lied als een sprookje te zien, gelukkig maar.

En nu dreigt het sprookje werkelijkheid te worden. De Europese wolf, 'Canis lupus lupus' in de Latijnse benaming, is definitief terug in de Nederlandse natuur. In 2015 werd, tot ongeloof van velen, de wolf weer in Nederland gesignaleerd en het eerste schaap delfde het onderspit tegen de wolf. Nu, eind 2018, is het niet meer de vraag of de wolf er is, maar is de vraag of er al roedels zijn of worden gevormd. En wat de effecten zijn van de aanwezigheid van de wolf in een natuur en samenleving die een dergelijk dier niet kent en (nog) niet weet hoe er mee om te gaan.

De aanwezigheid van de wolf is ook aanleiding voor het ventileren van veel, soms lijnrecht tegenover elkaar staande meningen van bijvoorbeeld natuurorganisaties, politieke bestuurders en schapenhouders. Het samenwerkingsorgaan 'Wolven in Nederland' streeft naar een conflictarm samenleven met wolven door draagvlak voor de wolf te creëren. Politieke partijen maakten zich tot voor kort niet zo druk om de wolf, maar ook dat beeld is drastisch veranderd. Ze moeten ook wel, want de wolf is er en dat vraagt om een duidelijk beleid over hoe wij met dit zwaar beschermde dier moeten omgaan. Om de maatschappelijke discussie te openen heeft CDA Gelderland de wolf op de politieke agenda gezet. In hun schriftelijke vragen aan de Gedeputeerde Staten van Gelderland is daarbij specifiek ingegaan op aspecten van beheer- en managementmaatregelen, schade en vergoeding en de (on)mogelijkheden van bescherming door middel van hekwerken en nachthokken.

De wolf¹ is een specialist in het vinden van prooidieren. In roedelverband wordt bij voorkeur gejaagd op de grotere hoefdieren, zoals edelherten, reeën en wilde zwijnen, afhankelijk van het aanbod in een gebied. Hij eet tevens knaagdieren, haasachtigen, vogels en ook aas en afval. Bij een onderzoek naar het menu van Pools-Duitse wolven bleek dat het ree ongeveer de helft van het menu beslaat, het edelhert dertig procent en het wild zwijn ongeveer vijftien procent. En een onbeschermd schaap is voor een wolf de eenvoudigste prooi. Kleinere dieren beslaan slechts vijf procent van het menu. In Nederland is het wolf-menu nog niet in kaart gebracht, maar dat bijvoorbeeld de Noord-Veluwe een dagelijks kerstmenu voor de wolven is, wordt steeds duidelijker.

In het gebied Vierhouten - Elspeet was tot voor zo'n 4 maanden terug een kudde moeflons van ca. 40 dieren af te toe in de vrije wildbaan zichtbaar. De faunabeheerders, de jagers dus, hebben een schietverbod op en meldingsplicht van moeflons.

¹ Bron: Wikipedia

De praktijk is dat sinds augustus 2018 er geen moeflons meer in dat gebied gemeld zijn en er wel karkassen zijn gevonden. De conclusie dat de moeflon en ook andere schapen de makkelijkste te pakken prooidieren zijn ligt dan voor de hand. Dat beeld wordt nog versterkt door de recente wolfwaarnemingen: op de Noord-Veluwe wordt nu gesproken van drie jagende wolven. Roedelvorming is dan aannemelijk en bedenk daarbij dat bij een gemiddelde worp van vier dieren de roedel na twee jaar uit tien dieren kan bestaan.

De vraag die zich nu echt opdringt is hoe Nederland, en zeker in dit voorbeeld de bewoners van de Noord-Veluwe, nu met de wolf om moeten gaan. Wat zijn de effecten op de ons bekende wildpopulatie? Wordt de Veluwe Big Five ² uiteindelijk opgeofferd aan de wolf of is er ook een grens te stellen? En hoe gaat een wolf zich gedragen ten opzichte van de mens? Gaat hij ze ontwijken of wordt hij, zeker in roedelverband, agressief en gevaarlijk? Een sprookje? Nee, helaas niet meer. Betrouwbare waarnemingen van faunabeheerders hebben dat beeld al gemeld waarbij zij, gelukkig, middelen hadden om het gevaar te keren. Maar hoe vergaat het de volledig onbeschermd toerist die, al genietend van de prachtige natuur, ineens tegenover een of meerdere wolven staat?

De noodzaak om op Europees, landelijk, provinciaal en lokaal niveau over de wolf een duidelijk beheerbeleid op te stellen en dat na te leven wordt met de dag groter. Gelukkig wordt er met veel overleg aan het wolvenbeleid gewerkt. En helaas ook met verharding van standpunten in de beheermaatregelen en het wel of niet behouden van de beschermde status in Europa. Nu is de wolf volgens de Europese Habitatrichtlijn strikt beschermd en is de jacht enkel in beperkte gevallen toegestaan. De natuurfilosoof Martin Drenthen verwoordde onlangs de standpuntenverharding door te stellen dat het dier zowel intense haat als intense bewondering oproept met daaraan gekoppeld de klassieke tegenstelling tussen twee natuurvisiestromingen: beheren versus de natuur zijn gang laten gaan.

Ondertussen houdt de wolf fors thuis op de Noord-Veluwe met de moeflons en andere schapen als eerste slachtoffers. Over een paar maanden werpen de herten en reeën. Hebben die kalveren enige overlevingskansen met wolven in de buurt?

In 2016 heeft CDA Nunspeet zich ingezet om de moeflon in de enige Nederlandse vrije wildbaan voor moeflons te behouden en met succes. Onze oproep heeft er mede toe geleid dat er tussen faunabeheerdersorganisaties vergaande afspraken zijn gemaakt om de moeflon in bepaalde gebieden een reële overlevingskans te geven. En nu? Geen moeflon meer te zien. De dagelijkse waarnemingen en ervaringen van de faunabeheerders op de Noord-Veluwe laten zien dat het overige wild ril en onrustig is en de wildzichtbaarheid sterk is afgenomen.

Hoogste tijd om over het wolvenbeleid vragen aan het Nunspeetse college te stellen. CDA Nunspeet heeft dat gedaan in de wetenschap dat het college de laagste bestuurslaag is als het gaat om het uitvoeren van wolvenbeleid. Maar tegelijkertijd is deze bestuurslaag ook het orgaan dat het dichtst op de dagelijkse realiteit zit en er in voorkomende geval als eerste mee wordt geconfronteerd. De gemeente Nunspeet is ook nog eens grootgrond eigenaar en verwelkomt jaarlijks tienduizenden³ wandelende of fietsende toeristen in haar bossen en heidevelden.

En daar zijn dan nu de wolven.

Het is tijd voor actie en duidelijkheid: hoe kunnen, mogen en moeten we met de wolven omgaan?

² De Veluwe Big Five: het edelhert, het ree, het damhert, het wildzwijn en de moeflon

³ Bron: https://www.gelderland.nl/bestanden/Documenten/Gelderland/Kaarten-en-cijfers/161104_Kerncijfers_Toerisme_Veluwe_2016.pdf